

1980

Monografier

- 8001 **La democracia incluye también el derecho a la vida** : [uttalande angående situationen i El Salvador i Washington, D.C., den 6 december 1980] / traducción de Ramón Castillo Corral. // Suecia y América Latina : antología de documentos políticos / selección y coordinación: José Goñi. – Buenos Aires : Puntosur ; Stockholm : Latinamerika-institutet (LAIS), 1987. – S. 153–155

cf. 8703

Äo: El Salvador; Polen

- 8002 **Kamp for freden**. // Atomvåpen og usikkerhetspolitikk : bidrag fra 27 forfattere / red. av Thorbjørn Jagland ... – Oslo : Tiden, 1980. – S. 311–323

Även publ.: Kamp for freden. // Vår samtid. 17(1981):2, s. 7–20

Äo: Afghanistan; Avspänningspolitik; Brandtkommissionen; Europa; Fattigdom, världsekonomi; Förenta nationerna; Kapprustning; Kärnvapen; Kärnvapenkrig; Nedrustning; Nordiskt samarbete

Tal

- 8003 **Allmänpolitisk debatt**. // Riksdagens protokoll. – 1979/80:73, s. 3–12, 19–20, 21–22, 29–31, 34–35, 46–47, 52–53, 65–66, 70–71
Äo: Arbetslöshetsersättning; Ekonomisk politik; Inflation; Kapprustning; Kommunism; Leninism; Oppositionspolitik, socialdemokraterna; Regeringspolitik, Fälldin 2; Skattepolitik; Stabiliseringspolitik; Supermakterna

- 8004 **Allmänpolitisk debatt ; Yrkande om misstroendeförklaring.** // Riksdagens protokoll. – 1980/81:7, s. 4–12, 28–29, 38–39, 47–48; 1980/81:9, s. 133–134
Äo: Fördelningspolitik; Misstroendeförklaring; Oppositionspolitik, socialdemokraterna; Pension; Regeringspolitik, borgerlig; Regeringspolitik, Fälldin 2; Social nedrustning; Sysselsättningspolitik
- 8005 **Anförande av Olof Palme.** // Fastighetsanställdas förbund. Kongress (10 : 1980 : Stockholm), Protokoll. – 1980. – S. 51–62
Äo: Barn; Borgerliga regeringar och löntagarna; Datorisering; Ekonomisk demokrati; Ekonomisk politik; Högerkrafterna; Industrisamhället; Löntagarfonder; Regeringspolitik, Fälldin 2; Social rättvisa; Storkonflikten 1980; Svenska modellen; Utslagning
- 8006 **Anförande av Olof Palme.** // Svenska skorstensfejareförbundet. Kongress (15 : 1980 : Stockholm), Protokoll. – 1981. – S. 56–66
Äo: Budgetunderskott; Ekonomisk politik; Facklig-politisk samverkan; Högerkrafterna; Inflation; Iran/Irak-konflikten; Marknadsekonomi; Näringslivet och staten; Privatisering; SAF:s kampanjer; Sotarpojkar; Svenska arbetsgivareföreningen; Svenska skorstensfejareförbundet
- 8007 **Anförande av Olof Palme.** // Sveriges kommunaltjänstemannaförbund. Kongress (13 : 1980 : Stockholm), Protokoll. – 1981. – S. 116–123
Äo: Byråkrati; Bytesbalans; Ekonomi; Offentliga sektorn; Monetarism; Nykonservatism; Näringslivet
- 8008 **Besparingar i statsverksamheten.** // Riksdagens protokoll. – 1980/81:54, s. 30–39, 53–54, 58–59
Äo: Budgetunderskott; Energipolitik; Oppositionspolitik, socialdemokraterna; Pension; Regeringspolitik, Fälldin 2; Skattepolitik; Skogsindustrin
- 8009 **The cost of over-kill :** [extract from a speech delivered at Massachusetts Institute of Technology in Cambridge, Mass., December 8, 1980]. // Uniterra. – 6(1982):5, s. 5
Engelsk edition. Finns även i fransk, rysk och spansk edition.
Äo: Brandtkommissionen; Fattigdom, världsekonomi; Kapprustning; Kärnvapen; Kärnvapenkrig

- 8010 **”Le défi fondamental du siècle” ; Une crise à régler dès maintenant** : [speech to the Annual Conference of the International Institute of Communications, Ottawa, September 8, 1980]. // *Le Droit*. – 1980-09-22, s. [?]; [1980-09-24, s. ?]
 Äo: Biståndspolitik; Brandtkommissionen; Ekonomi; Fattigdom, världsekonomi; International Monetary Fund; Kapprustning; U-länderna; Valutasystem
- 8011 **Democratizing the economy** : [speech at the conference ”Eurosocialism and America: An International Exchange” in Washington D.C., December 6, 1980]. // *Eurosocialism and America : political economy for the 1980s / ed. by Nancy Lieber*. – Philadelphia : Temple U.P., 1982. – S. 219–233
 Äo: Arbetslagstiftning; Arbetetslivets förnyelse; Demokrati; Demokratisk socialism; Ekonomisk demokrati; Frihet; Full sysselsättning; Inflytande; Kapitalbildning; Löntagarfonder; Monetarism; Planmässig hushållning; Sveriges socialdemokratiska arbetareparti
- 8012 **Den ekonomiska politiken**. // Riksdagens protokoll. – 1979/80:169, s. 79–90, 91–92, 110–111, 115–117, 119, 120
 Äo: Blockpolitik; Borgerliga regeringar och löntagarna; Budgetunderskott; Ekonomisk politik; Fördelningspolitik; Oppositionspolitik, socialdemokraterna; Regeringen Fälldin 2; Storkonflikten 1980; Svenska modellen
- 8013 **Finansdebatt**. // Riksdagens protokoll. – 1979/80:96, s. 21–28, 31–32, 34–35
 Äo: Borgerliga regeringar och löntagarna; Budgetunderskott; Ekonomisk politik; Energipolitik, centerpartiet; Folkomröstning i kärnkraftsfrågan; Fördelningspolitik; Inflation; Kärnkraftavveckling; Oppositionspolitik, socialdemokraterna; Partipolitik, vänsterpartiet kommunisterna; Regeringspolitik, Fälldin 2
- 8014 **Fred och överlevnad** : Olof Palme vid Stockholms arbetarekommuns representantskap den 12 januari 1980. – Stockholm : Socialdemokraterna, 1980. – 7 s. – (Internationell information / Socialdemokraterna ; 1980:1)
 Även publ.: Die Sorgen der Menschen sind berechtigt. // *Die neue Gesellschaft*. 27(1980):3, s. 258–261. – Fred och överlevnad. // *Försvaret för frihet och fred : röster ur svensk försvarsdebatt / red.-kommitté: Catherine Beckman ...* 1980. S. 182–190. – *Brutale Aggression: Afgha-*

nistan 1980. // Olof Palme : "Er rührte an die Herzen der Menschen" : Reden und Texte / zusammengestellt von Freimut Duve. Reinbek bei Hamburg, 1986. S. 46–49. [Utdrag]. – Afghanistan och det kalla kriget. // En levande vilja / Olof Palme ; [red.: Sven Ove Hansson]. 1987. S. 381–387

cf. 8601, 8701

Äo: Afghanistan; Avspänningspolitik; Folkkrätt; Fred; Nedrustning; Småstater; Supermakterna

- 8015 **Internationalism och socialdemokrati** : Olof Palme vid Göteborgs arbetarekommuns 90-årsjubileum den 29 november 1980. – Stockholm : Socialdemokraterna, 1981. – 15 s. – (Internationell information / Socialdemokraterna ; 1981:1)

Äo: Arbetarrörelsens historia; El Salvador; Fattigdom, världsekonomi; Internationalism; Iran/Irak-konflikten; Kapprustning; Mänskliga rättigheter; Socialdemokrati; Socialistiska internationalen; Supermakterna

- 8016 **En liten nations livskraft och livsglädje** : [ur tal i Stockholm på republiken Estlands nationaldag den 24 februari 1980]. // Teataja. – 37(1980):13, s. 3

Äo: Esterna i Sverige

- 8017 **Näringspolitiken**. // Riksdagens protokoll. – 1979/80:162, s. 94–95, 95–96, 96–97

Äo: Glasindustri

- 8018 **Om linje 3 vinner: "Stor risk att Sverige blir ett hårt land"** : [anförande i Ronneby den 14 februari 1980]. // Arbetet. – 1980-02-15, Arbetet special, s. [1–4]

Även publ.: Energi för en säker och trygg framtid. Stockholm : Socialdemokraterna, 1980. 30 s. – Energi för en säker och trygg framtid. // En levande vilja / Olof Palme ; [red.: Sven Ove Hansson]. 1987. S. 230–248. – Kärnkraften. // Palme själv : texter i urval / redigerad av Sven Ove Hansson. 1996. S. 131–144. [Utdrag]

cf. 8701, 9601

Äo: Energipolitik; Folkomröstning i kärnkraftsfrågan; Kol; Kärnkraft-avveckling; Kärnkraftsfrågan; Kärnvapen; Linje 1; Linje 2; Linje 3; Luftföreningar; Miljöförstöring; Olja

- 8019 **Palmes minnestal till vännen Hjalmar Mehr** : [vid minneshögtiden i Stockholms stadshus den 4 januari 1980]. // Aftonbladet. – 1980-01-05, s. 10
 Även publ.: Hjalmar Mehr. // En levande vilja / Olof Palme ; [red.: Sven Ove Hansson]. 1987. S. 270–274
 Ytterligare publ. förekommer
 cf. 8701
 Äo: Mehr, Hjalmar
- 8020 **Partiordföranden Olof Palme: Kongressdeltagare!** // Folkets husföreningarnas riksorganisation. Kongress (15 : 1980 : Stockholm), Protokoll. – 1981. – S. 31–34
 Även publ.: Våra Folkets hus tillhör framtiden. // Olof Palme och våra Folkets hus : utdrag ur tal av Olof Palme ... / korta kommentarer ... Erik Södersten. 1988. S. 24–30
 cf. 8801
 Äo: Folkets hus; Folkets hus i Svedala; Folkrörelser; Storkonflikten 1980
- 8021 **Ett program för fred och överlevnad.** // Fred och nedrustning : socialdemokraternas konferens i riksdagshuset lördagen den 1 mars 1980. – Stockholm : Socialdemokraterna, 1980. – (Internationell information / Socialdemokraterna ; 1980:2). – S. 20–30
 Äo: Biståndspolitik; Brandtkommissionen; Ekonomi; Fattigdom, världsekonomi; Internationell skatt; Ny ekonomisk världsordning; U-länderna
- 8022 **The slick slide into Armageddon** : remarks at the brink : [speech at "An Evening for Peace" at the Riverside Church, New York, December 7, 1980]. // The Nation. – 1981:Jan. 3–10, s. 7–9
 Även publ.: Survival & security. // There's hope : the illustrated record of an Evening for Peace ... / ed. by Cora Weiss. New York : Pilgrim Press, 1981. S. 13–22. – Survival and security. // Socialism, peace and solidarity : selected speeches of Olof Palme / ed. by E.S. Reddy. New Delhi, 1990. S. 33–41
 cf. 9003
 Äo: El Salvador; Europa; Fattigdom, världsekonomi; Iran/Irak-konflikten; Kapprustning; Kärnvapenkrig; Mänskliga rättigheter; Supermakterna

- 8023 **Utrikes- och handelspolitisk debatt.** // Riksdagens protokoll. – 1979/80:100, s. 12–20, 29–30, 33–34
 Även publ.: ¿Distensión o guerra fría? // Suecia y América Latina : antología de documentos políticos / selección y coordinación: José Goñi. Buenos Aires ; Stockholm, 1987. S. 53–63. [Utdrag]. – Struggle for peace understanding among nations and peoples. // Socialism, peace and solidarity : selected speeches of Olof Palme / ed. by E.S. Reddy. New Dehli, 1990. S. 16–32. [Utdrag]
 Ytterligare publ. förekommer
 cf. 8703, 9003
 Äo: Afghanistan; Avspänningspolitik; Brandtkommissionen; Centralamerika; Guatemala; Kapprustning; Mänskliga rättigheter; Nord-syd-dialogen; Supermakterna; Tredje världen; Zimbabwe
- 8024 **Welcome speech by Olof Palme, chairman of the Swedish Social Democratic Party, at the party dinner for IALHI** : [in Stockholm, September 3, 1980]. // Meddelande från Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek. – 1980:16, s. 40–41
 Äo: Arbetarrörelsens historia; Arkiv; Historia
- 8025 **Vissa åtgärder på den ekonomiska politikens område.** // Riksdagens protokoll. – 1980 U:1, s. 5–6; 1980 U:6, s. 20–33, 47–48, 51–53
 Även publ.: Olof Palmes anförande. // Anförande[n] vid urtima riksdagen 5 september 1980 / Olof Palme, Gunnar Nilsson. Stockholm : Socialdemokraterna, 1980. S. 3–19. [Utdrag]
 Äo: Blockpolitik; Ekonomisk politik; Frihet; Mervärdeskatt; Nyliberalism; Oppositionspolitik, socialdemokraterna; Regeringspolitik, Fälldin 2; Skattepolitik; Det starka samhället; Valet 1979
- 8026 **Öppningsanförande av Nordiska rådets president.** // Nordiska rådet. Session (28 : 1980 : Reykjavík), Protokoll. – 1980. – D. 1, s. 55–58
 Äo: Datorisering; Nordiskt samarbete

Artiklar

- 8027 **Behöver kommunister skyddsvakt?** : [svar på artikel av Tage Danielsson]. // Dagens nyheter. – 1980-02-17, s. 2
 Äo: Afghanistan; Folkomröstning i kärnkraftsfrågan; Kommunism; Leninism; Mänskliga rättigheter; Sacharov, Andrej; Sovjetunionen; Vänsterpartiet kommunisterna

- 8028 **"Centern vill slå sönder ATP"** : [svar på artikel av Thorbjörn Fälldin]. // Dagens nyheter. – 1980-10-26, s. 2
Äo: Allmän tilläggspension; Centerpartiet; Pension; Pensionärer; Regeringspolitik, Fälldin 2; Svikna vallöften
- 8029 **"Globala rundan" får inte bli ett misslyckande** : massvält och krig står för dörren. // Statsanställd. – 26(1980):36, s. 12–13
Även publ.: ¿Hacia un nuevo orden económico internacional? / traducción de Mario Toro. // Suecia y América Latina : antología de documentos políticos / selección y coordinación: José Goñi. Buenos Aires ; Stockholm, 1987. S. 81–83
cf. 8703
Äo: Brandtkommissionen; Fattigdom, världsekonomi; Internationell solidaritet; Nord-syd-dialogen; Ny ekonomisk världsordning; U-länderna
- 8030 **Kol och olja lika stort problem som kärnkraften.** // Dagens nyheter. – 1980-03-22, s. 2
Ingår i debattserie
Äo: Arbetarrörelsen; Energipolitik; Folkomröstning i kärnkraftsfrågan; Kärnkraftavveckling; Kärnkraftsfrågan; Miljöförstöring
- 8031 **En lördagsmorgon med Dagens nyheter.** // Dagens nyheter. – 1980-02-21, s. 2
Äo: Energipolitik; Folkomröstning i kärnkraftsfrågan; Kärnkraftavveckling; Personangreppen på Olof Palme
- 8032 **Med linje 2 bygger vi ett bättre Sverige.** // Värmlands folkblad. – 1980-03-22, s. 2
Äo: Energipolitik; Folkomröstning i kärnkraftsfrågan; Kärnkraftavveckling; Linje 2; Livskvalitet
- 8033 **Olof Palme om abortfrågan.** // Dagen. – 1980-11-04, s. 2
cf. 8035
Äo: Abortlagstiftning; Regeringens ansvar
- 8034 **Olof Palme om Dieter Strands Palme-bok: Vi tål att visas upp – med blemmor och allt.** // Vi. – 67(1980):46, s. 6–8
Äo: Massmedia; Palme igen?; Partiledarrollen; Strand, Dieter; Valet 1979; Valrörelser

- 8035 **Olof Palme svarar Karl-Erik Heinerborg – och får ett nytt brev.** // Dagen. – 1980-11-06, s. 5
cf. 8033
Äo: Abort; Abortlagstiftning; Regeringens ansvar
- 8036 **Om linje 3 förlorar folkomröstningen: Fortsätt arbeta för en avveckling** : [svar på öppet brev från Claes Englund]. // Dagens nyheter. – 1980-03-06, s. 2
Äo: Folkomröstning i kärnkraftsfrågan; Kärnkraftavveckling; Linje 3
- 8037 **Pampen och gräsroten** : Olof Palme: ”Vi måste ta ansvar för helheten” / Peter Larsson, Olof Palme. // Aftonbladet. – 1980-10-26, s. 4
Palmes bidrag: ”Vi måste ta ansvar för helheten”
Ingår i artikelserie
Äo: Demokrati; Ensaksrörelser; Politiska partier
- 8038 **Squeezing investment.** // Socialist affairs. – 30(1980);4, s. 106–107
Artikeln innehåller övers. av motion i riksdagen om investeringsförbud i Sydafrika
Äo: Apartheid; Sanktioner; Sydafrika; Södra Afrika
- 8039 **Svartsynen brer ut sig, men det finns lösningar.** // Pax. – 1980:1, s. 20–21
Äo: Avspänningspolitik; Europa; Framtidspessimism; Fred; Internationella förhållanden; Kapprustning; Nedrustning; Supermakterna
- 8040 **Vi vill hålla drömmarna levande.** // Aftonbladet. – 1980-03-20, s. [21]
Äo: Arbetarrörelsen; Energipolitik; Folkomröstning i kärnkraftsfrågan; Kärnkraftavveckling
- 8041 **Vi är inte kallsinniga inför människors oro.** // Göteborgsposten. – 1980-03-22, s. 2
Äo: Folkomröstning i kärnkraftsfrågan; Framtidstro; Harrisburg, kärnkraftsolyckan; Kärnkraftavveckling; Kärnkraftsfrågan; Linje 2; Palme, Olof

Intervjuer

- 8042 **"Allvarligt misstag att se småföretagsfrågor isolerade"**. // Hantverk och industri. – 75(1980):14, s. 8
Äo: Ekonomi; Industripolitik; Skatteflykt; Småföretagande; Yrkesutbildning
- 8043 **"Bara önskedrömmar"** : regeringen Fälldins budget : här sätter Palme betyg på den. // Aftonbladet. – 1980-01-10, s. 12
Äo: Ekonomisk politik; Inflation; Regeringspolitik, Fälldin 2
- 8044 **Blir det sista striden, Olof?** / Per Nordangård, Lennart Rosqvist. // Göteborgsposten. – 1980-09-28, Söndagsbilagan, s. 16–20
Äo: Borgerliga regeringar och löntagarna; Ekonomisk politik; Folkomröstning i kärnkraftsfrågan; Mundebo, Ingemar; Olof Palmes retorik; Palme, Olof; Politikerrollen; Politiskt språk; Regeringspolitik, borgerlig
- 8045 **Bryr du dig om barn, Olof Palme?** / Lena Andersson, Britt Ågren. // Dagens nyheter. – 1980-02-02, På stan, s. [12–13]
Äo: Barn; Barn- och ungdomsdelegationen; Bronfenbrenner, Urie; Invandrabarn; Jämställdhet; Skolan; Våld
- 8046 **Fredsarbetet måste skärpas på alla plan** / Nils Gunnar Billinger, Ola Johansson. // Broderskap. – 52(1980):5, s. 12–13
Äo: Afghanistan; Alliansfria rörelsen; Avspänningspolitik; Försvarspolitik; Småstater; Supermakterna; Södra Afrika; Zimbabwe
- 8047 **Får du Nobels fredspris om du lyckas, Olof Palme?** / Annette Kulenberg. // Aftonbladet. – 1980-11-14, s. [22–23]
Äo: Afghanistan; Iran/Irak-konflikten; Iran/Irak-medlingen; Socialistiska internationalen
- 8048 **"Jag tycker att vi lever i dårskapens dagar –"** / Kenneth Jonsgården. // Arbetarbladet. – 1980-01-31, s. 12
Ytterligare publ. förekommer
Äo: Afghanistan; Budgetunderskott; Ekonomisk politik; Folkomröstning i kärnkraftsfrågan; Kärnkraftavveckling; Regeringspolitik, Fälldin 2; Supermakterna

- 8049 **Jag är djupt orolig inför avtalsrörelsen** / Anita Westin. // Aftonbladet. – 1980-09-21, s. 8
Äo: Nyval; Näringspolitik; Partipolitik, socialdemokraterna; Valet 1979
- 8050 **Jag är väldigt besviken på folkpartiet** / Kerstin Matz. // Expressen. – 1980-07-14, s. 20–21
Ingår i intervjuserie
Äo: Ekonomisk politik; Makt; Moderata samlingspartiet; Palme, Olof; Politikrollen; Regeringen Ullsten; Regeringspolitik, Fäldin 2
- 8051 **Lyssnar du på kritiken, Olof Palme?** : ett samtal om kritik och visioner inom svensk socialdemokrati / Göran Rosenberg. // Upp & ner. – 1980;6, s. 20–25
Äo: Barn; Demokrati och effektivitet; Ekonomisk tillväxt; Framtidstro; Marknadsekonomi; Utslagning
- 8052 **Man kan vara tankens pessimist, men viljans och handlingens optimist** / Lars Ragnar Forssberg. // Möte med makten : intervjuer om Sverige och världen inför 80-talet / Lars Ragnar Forssberg. – Stockholm : Ordfront, 1980. – S. 107–119
Äo: Afghanistan; Byråkrati; Ekonomisk tillväxt; Framtidstro; Inflation; Kapprustning; Krav på människor; Partiledarrollen; Skolan; Teknisk utveckling
- 8053 **North-South dialogue** / Altaf Gauhar. // Third world quarterly. – 2(1980):4, s. 633–647
Även publ.: Olof Palme. // Talking about development / ed. by Altaf Gauhar. London : Third World Foundation, 1983. S. 257–278
Äo: Avspänningspolitik; Brandtkommissionen; Europafrågor; Försvarspolitik; Internationella förhållanden; Iran; Neutralitetspolitik; Nordiskt samarbete; Protektionism; Småstater; Supermakterna; Tekoindustrin; Västtyskland
- 8054 **Olof Palme på väg mot sitt omöjliga uppdrag** / Bengt Hansson. // GT. – 1980-11-17, s. 9
Äo: Iran/Irak-konflikten; Iran/Irak-medlingen
- 8055 **Vad gör du för att hjälpa oss kurder, Olof Palme?** / Mahmut Baksi, Elin Clason. // Aftonbladet. – 1980-08-12, s. 18
Äo: Iran; Kurder; Mellanöstern; Turkiet

- 8056 **Varför kommunist i Sverige? ; Nytt partiprogram med basinitiativ ; Miljöungdomen påverkade oss.** // Fastighetsfolket. – 48(1980):5, s. 40–41, 48
Äo: Blockpolitik; Kommunism; Offentliga sektorn; Partiets inre arbete; Skattepolitik; Ungdomsarbetslöshet; Ungdomsfrågor
- 8057 **Vesten tager for sig – men hvad har vi ret til :** [spørgsmål till socialdemokratiske partiledere] : Olof Palme: **Hungeren i verden afskaffes inden år 2000 / H. Larsen-Bjerre.** // Vor politik. – 1980:April, s. 4
Palmes bidrag: **Hungeren i verden afskaffes inden år 2000**
Äo: Brandtkommissionen; Fattigdom, världsekonomi; Internationell solidaritet; Nord-syd-dialogen
- 8058 **Ökningen av svenska vapenexporten oroar.** // Dagens nyheter. – 1980-02-25, s. 6
Äo: Brandtkommissionen; Kapprustning; Nedrustning; Vapenexport

1980

Så inträffade olyckan i Harrisburg. Den 4 april [1979] beslöt parti-styrelsen och riksdagsgruppen att göra en förnyad prövning av kärnkraftsfrågan. Det har av borgerliga kritiker tolkats som ett beslut i panik. Det är fel. Det var frågan om ett konsekvent fullföljande av beslut från 1975 och 1978 års partikongresser. Där hade vi lovat att om någonting skulle inträffa som kunde förändra vår bedömning av kärnkraftens risker så skulle vi ta upp hela frågan till förnyad prövning. Detta var förutsättningen för att de som kände tveksamhet inför kärnkraften skulle kunna ansluta sig till det enhälliga beslutet.

En noggrann utredning av olyckan i Harrisburg skulle ta tid. Den skulle inte bli färdig förrän efter valet. Under sådana omständigheter var det nödvändigt att gå med på kravet om folkomröstning. Det krävde respekten för betydande grupper som är djupt engagerade i denna fråga och som gjorde anspråk på att få vara med och påverka utformningen av energipolitiken.

Ur anförande i Ronneby den 14 februari 1980.¹

Till de inrikespolitiskt viktiga händelser som under år 1980 fick störst uppmärksamhet hörde: folkomröstningen om energifrågan den 23 mars, den stora arbetsmarknadskonflikten i april-maj som totalt berörde över 600 000 löntagare, inkallandet av en urtima riksdag som hade att behandla regeringens förslag om höjd moms och höjda punktskatter, samt förslaget om misstroendeförklaring mot regeringen Fälldin i oktober. I alla dessa frågor fanns den ekonomiska krisens konsekvenser för det svenska samhället med som en viktig del.

Det allvarligaste uttrycket för krisen menade Olof Palme i sitt tal inför Svenska kommunaltjänstemannaförbundets kongress vara ”det stora underskottet i bytesbalansen”. Andra krisfenomen i svensk ekonomi var ”det enorma budgetunderskottet, den höga inflationstakten, spekulationsekonomin”.² I riksdagens allmänpolitiska debatt pekade Olof Palme på faran med regeringens oförmåga att lösa de ekonomiska problemen: ”Så håller inflations- och spekulationsekonomin på att bli ett av våra största samhällsproblem. Och det är många miljarder, som på detta sätt omför-

¹ 8018

² 8007

delas utan att det sker som ett resultat av produktiva insatser eller fördelningpolitiska beslut. De som drabbas är småsparare, vanliga löntagare utan fastigheter eller andra liknande tillgångar.”³ Vid den urtima riksdagen utvecklade Olof Palme riskerna: ”Det talas ibland nästan föraktfullt om arbetarrörelsens strid för det Tage Erlander brukat kalla det starka samhället. Från borgerligt håll har man sökt mana fram bilden av ett centralstyrt byråkratvälde långt bortom mänsklig medkänsla och smidigt vardagsförnuft. Men det var en helt annan sorts styrka vi ville ge samhället: styrkan att stödja de svaga, styrkan att möta viktiga mänskliga behov, styrkan att åstadkomma en samhällsutveckling präglad av solidaritet och rättvisa. Nu är inte samhället starkt längre. Det är ett samhälle med en ekonomi som är starkt försvagad, ett samhälle som är politiskt svagt. [...] Det är ett samhälle som visar tecken på att försvagas moraliskt. Den samhällsmoral som säger att vi alla efter bärkraft skall vara med och bidra till våra gemensamma utgifter håller på att ersättas av jakten på skattefria klipp och obeskattade avdrag. Så har man på kort tid fört vårt land bort från den socialdemokratiska drömmen om ett starkt samhälle till värn för människorna. [...] Människornas gemensamma och demokratiska del av samhället har försvagats. Fåtalets ekonomiska odemokratiska makt har förstärkts.”⁴

”80-talet började illavarslande, inte bara här hemma utan även ute i världen”, konstaterade Olof Palme i ett tal den 12 januari inför Stockholms arbetarekommun. Sovjetunionens invasion i Afghanistan i december måste ”med skärpa fördömas” och var särskilt oroande av fyra skäl: ”Den är en brutal aggression, ett flagrant brott mot varje nations rätt till självbestämmande, ett brott mot folkrätten, [...] den bidrar till att trappa upp spänningen i världen, mellan öst och väst, men också mellan nord och syd, [...] den ger anledning till den andra supermakten att öka sina rustningar, och sin militära närvaro i områden där USA inte tidigare haft militära baser, [...] och] den utgör ett hårt slag mot den alliansfria världen.” Ytterligare en allvarlig omständighet ville Olof Palme i detta sammanhang lägga till: ”De nya hot mot avspänningen som vi nu upplever, sammanfaller i tiden med en ekonomisk kris i många av världens länder. När det är dåliga tider och lågkonjunktur finns det risk för att man tillgriper mer av protektionism för att skydda sitt eget land. Men genom pro-

³ 8003

⁴ 8025

tektionismen kan också lätt följa ett politiskt klimat där nationalismen allt mer frodas och därmed kan utsikterna till en avspänning bli än mer vanskliga och hotet om ett kallt krig och militära konfrontationer rycker närmare. Så kan vi steg för steg föras mot avgrunden. Gränsen mellan ett kallt krig och ett varmt är svår att upprätthålla. Men då måste man undgå att bege sig för nära den gränsen i en värld med ett kärnvapenlager som kan förgöra mänskligheten många gånger om. Därför lever vi i dåskapens dagar. Därför är det just nu viktigt att värna freden. Det finns ingen viktigare fråga.”⁵

Som motto för detta fredsarbete, som Olof Palme under året alltmer kom att engagera sig i – t.ex. som medlare i kriget Iran/Irak och som ordförande i den oberoende kommissionen för nedrustning och säkerhet, anförde han ofta ett citat av Martin Luther: ”Om jag så visste att världen ginge under i morgon, så skulle jag likväl plantera mitt äppelträd.”⁶

⁵ 8014

⁶ 8023